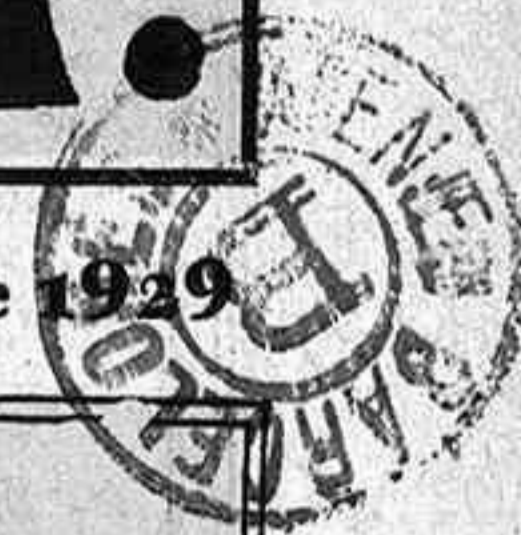

NUMERO EXTRAORDINARI 30 CTS.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA:

ANY LIII - 2633

Barcelona, 13 de Desembre de 1929

A pesar de tot, Visquen les Llucietes!

EXPOSICIO INTERNACIONAL DE BARCELONA

**Oberta des de les nou del
matí fins les deu de la nit**

Els Palaus i Pavellons estaran oberts al públic des
de les deu del matí fins les vuit de la nit.

PALACIO NACIONAL

**Obert cada dia, des de les deu del matí
a les quatre de la tarda**

Entrada al Palau Nacional, UNA PESSETA

Es posen en venda els carnets de 25 entrades, al
preu de 22,50 pessetes.

Aquests carnets serveixen per tots els dies, tallant-se una entrada els dies que sigui d'una pesseta; els dies que l'entrada al recinte sigui de dues pessetes hom tallarà dues entrades dels esmentats carnets.

Les persones que posseeixin antics carnets d'en-

trada al recinte de l'Exposició podran emprar els
sudsits carnets en la forma següent:

Els dies que el preu d'entrada al recinte de l'Exposició sigui de dues pessetes, per cada fulla podrà entrar una sola persona.

Els dies que l'entrada al recinte sigui d'una pesseta, per cada fulla podran entrar dues persones.

Gran Parc d'Atraccions

Rosaleda - Miramar - Poble Oriental - Font del Gat

PUEBLO ESPAÑOL

Obert cada dia, des de les nou del matí fins les
deu de la nit. Entrada ordinària, una pesseta.
El públic podrà visitar els Diorames i "Quijote",
conjuntament per una pesseta.

NOTES: El públic no podrà entrar en el recinte amb cistells, farcells ni paquets voluminosos.
No es permetrà menjar en els bancs, jardins, places, escales, etc.
La consigna per a petits paquets queda establerta a les Portes de la Plaça d'Espanya, fora del recinte.
Tots els dies, excepte els divendres, des de les nou de la nit, l'entrada a l'Exposició serà d'una pesseta.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: **Estranger 5 pessetes**

FORA DE BARCELONA: **Espanya, 3 pessetes**

QUEST any no hi ha "llucietisme". Entre la senyoreta Llucietia Canyà, de "La Veu de Catalunya", i "El Martí", han desfet la festa que l'any passat inicià "La Publicitat" i En Domènec de Bellmunt, amb gatzara i èxit.

I ens sap greu. A casa nostra no hi ha alegria. L'últim somriure franc és el de Santiago Rusiñol. Tota la resta ha estat d'una serietat i d'un dramatisme transcendent. La joventut s'acaba en les barbes d'En Tiago Rusiñol. Abans hi havia una joventut disposada a ésser-ne. Per això hi havia els "Quatre Gats", En Pere Romeu, el "Niu Guerrer", els Balls del Liceu. I fins i tot la joventut aquella removia els sentiments pairals o esquerristes que portava a dintre, i de quan en quan els manifestava al carrer, donant la sensació que no era un poble de vells, sinó de jovent, de generació fresca i trasbalsadora.

Després vingué la serietat. La serietat transcendental. Els poetes eren tristos i dramàtics. Eren "assenyats", per no dir-ne altra cosa. I la tradició d'alegria i de joventut es truncà.

Aire de París ventà Domènec de Bellmunt. I l'esclat de la joventut — modistetes i estudiants —, tornà al carrer el dia 13 de desembre de l'any passat... Altre cop "Margot" sortia al carrer. Altre cop "Mimi Pinson". I els estudiants s'hi ajuntaven, renovant l'aparellament sentimental de moltes novel·les d'abans de la guerra.

Però el "llucietisme" l'ha mort aquesta barrera dels vells i dels decrepits; del "tartufisme" i de la poca-solta.

I les modistes de casa nostra, que l'any passat empenyeren el vol, es troben, aquest any, sense ales obertes per a poder estendre's... Ho sentim verament.

* * *

La modista, a casa nostra, és un producte especial. Es ben bé filla de l'ambient. No li cal el barretet i els llavis pintats en forma de cor, com a la de París; no li cal, tampoc, com a la de Madrid, la mantellina o el velet miste-

riós amb què cobrir part de la cara — reminiscències, potser, de la dominació alarb —; no li cal, com a la de Londres, la gatzara fotogràfica que aprofiten les agències de fotografies per a omplenar-nos de gràfics els diaris abonats... No és corporativa, com la de Berlín... La nostra modista no porta barret, no es pinta gairebé els llavis, no va en banda com els coloms missatgers, ni li cal la quantitat, per a sentir-se mestressa del carrer. La nostra modista és individualista i riallera. Ella i una amiga — una altra modista —, són prou per a contenir la carícia barroera de l'home del carrer; per a donar ambient a un carrer, i per a produir la impressió que dins de la capsa de barret hi porta presonera la llibertat i la facècia.

Canta l'últim couplet, llegeix una novella de Folch i Torres, s'enterneix amb els drames que encara vagi a veure, balla perfectament; amb quatre drapets es fa un vestit esplèndid, i és del "Barcelona". No he trobat cap modista que no sigui del "Barcelona", excepció feta de les de Gràcia, que són de l'Europa...

* * *

Darrerament, en un sainet dissortat, s'ha volgut pintar les modistes com una mena de criatures aficionades al prostíbul. No sortia una sola modisteta que no manifestés la seva alegria quan un ballador "la grapejava" — la paraula més grollera de tota la llengua catalana —, o quan el promès circumstancial "apretava" al cinema. Totes les noïetes que sortien donaven entendre que l'autor havia vist les modistes abocat a la finestra d'una casa prohibida. Quin pecat més gran, el d'aquest home, que ofenia la dignitat de les modistes barcelonines, que són, si més no, tan honestes com les dels altres països!

La modista catalana, que, generalment, de menuda llegeix el "Patufet", i de gran, les novel·les folch-torrianes; la modista catalana, que és honesta fins al cap de munt; la modista catalana, essència barcelonina de la dignitat, no ha estat mai aquesta pecadora aficionada que volgué donar entendre l'autor alludit. I tenia el cinisme de situar el seu sainet en la zona dels "de costums barcelonins".

Jo, que, per atzars de la vida, les he tractat prou les modistes de la nostra Ciutat, sé que tenen de la vida un concepte seriós, que riuen i canten i ballen i es diverteixen, fins allà on els ho permet l'educació més principal. Que totes elles treballen amb una empenya d'alegria, i que són dignes de la consideració general.

Els plàtans de la Rambla són arcs triomfals per sota els que passen elles, les representants de l'alegria de Barcelona.

Quina llàstima que la festa no es torni a fer! Quina llàstima!

Tant que s'havien divertit l'any passat. Tant que pensaven divertir-se en aquest!

Quina llàstima! Aquest "tartufisme" que porten a l'ànima, encara, la gent, que fa que ens disfressin de ciutadans i no siguin altra cosa que esclaus, com deia Diderot...

FRANCESC MADRID

LA DIADA DE LA MODISTA, I UN DELS QUATRE DIRECTORS D'"EL MATÍ"

Un dels quatre directors d'"El Matí" truca per telèfon a "La Dona Catalana":

—Escolti...

—Digui...

—El director de "La Dona Catalana"?

—Servidor.

—Ací el director d'"El Matí".

—Ah! Molt bé, què se li ofereix?...

—Home, volia dir-li, a propòsit d'aquesta nota que han enviat a "La Veu de Catalunya" dient que vostès no suspènien cap dels actes de la Diada de la Modista, que ens sap molt de greu que no ens l'hagin enviat també a nosaltres...

—Però...

—Sí, senyor; ens sap molt de greu... Nosaltres hauríem també tingut molt de gust a publicar-los-hi.

—Si és que...

—Nosaltres estem en aquesta qüestió al costat de vostès... al costat de la dona catalana, al costat...

—Però permeti'm...

—Es que cal que li digui que no han fet bé en deixar-nos de banda.

—Vol escoltar-me un moment?... deixar-me parlar també a mi?

—Digui, digui...

—Doncs miri, tinc de dir-li que per molt director d'"El Matí" que vostè sigui, es veu que "El Matí" és un diari que vostè ni llegeix.

—Què diu ara?

—El que sent! Nosaltres els vam enviar la nota sobre la Diada de la Modista, el mateix que a "La Veu" i vostès, el mateix també que "La Veu", ens la publiquen aquest mateix matí!

...El director de "La Dona Catalana" no va sentir cap rèplica a les seves paraules. No va sentir més que un cop sec, com d'un cos que cau desaplomat.

Santa Llúcia

Santa Llúcia, diada rica,
que ets el pròleg de Nadal,
ritme de cançó bonica,
i, als ulls, unà llum triomfal.

El pessebre és una vista
d'ingènua gràcia infantil.
Festa gran de la modista...
Festa del ceguet humil...

CARLOTA PUIG

UNA BONA OBRA DE DOMÈNEC DE BELLMUNT

Jo vui fer, en aquest glossari, l'elogi de Domènec de Bellmunt. Domènec de Bellmunt és un dels joves escriptors més interessants de Catalunya. El seu estil, netament periodístic — a lo Albert Londres —, és àgil, viu, gràfic. Sap dir les coses amb seguretat i precisió.

En els seus llibres — Una ànima vençuda, Del Parallel a Montmartre, Les Banyes del Tibidabo, Dos dies a Sant Boi — hi ha simpatia, intel·ligència i bondat, tres coses que hom no trobà en tots els llibres elogiats desconsideradament i d'una manera un xic grotesca per quatre nois que s'han entestar a donar patents de savi.

DOMÈNEC DE BELLMUNT

L'obra de Domènec de Bellmunt no fa pudor d'Ateneu, de lectures mal païdes, de snobisme mal traduït del francès.

Domènec de Bellmunt té, per damunt de tot, una virtut: la de saber ésser jove, avui que, en el camp de la literatura nostrada, tots els joves semblen vells i ranciogen.

Per això, perquè és jove — es a dir: perquè no vol fer el paper de savi, d'home transcendental —, ha instituït, a casa nostra, la festa de les modistetes que hom celebra avui, diada de Santa Llúcia.

Les nostres llucietes, com les catarinetes parisenques, tenen un dia de triomf; un dia d'alegria i llibertat; un dia en què cada hora sembla la de sortida del taller; un dia en el qual, amb les seves rialles i la seva presència gentil, vesteixen de festa els carrers; un dia en el qual són mestresses i protagonistes de la ciutat.

Això ho deuen elles — i ho agraim nosaltres — a Domènec de Bellmunt. I això val més que escriure un llibre ensopit i pesat d'aquests que — malgrat les lloances de quatre nois que es presenten sols perquè ningú vol presentar-los — es podreixen als recons de les llibreries.

VIRAI.

Una modisteta

En la vida de tots nosaltres — els homes que no ens hem quedat a casa; els que no hem passat de l'institut a l'escriptori o al taulell d'una casa de comerç; els que hem lluitat; els que coneixem tots els alts i baixos de la vida i estem molt contents de conèixer-los — hi ha l'amor d'una modisteta.

La vida passa, i arribar a vell sense haver viscut, deu ésser una cosa gens agradable. L'amor de les dones posa claror en la nostra joventut. Aquesta claror esdevé escalfor quan els cabells ens comencen a blanquejar i el metge ens diu que tenim artritis.

Quan arribem a aquesta edat, que hom en diu l'edat del seny, la nostra joventut — la dels homes que han viscut amb una certa intensitat la vida — se'ns presenta plena de llums i músiques delicioses. I entre aquestes llums i aquestes músiques, sempre hi ha l'ombra estimada d'una modisteta.

Han passat tants anys, han passat tantes dones per la nostra vida, que ja no recordem el seu nom.

Uns la recordaran bruna; altres, rossa; amb un llaç al cap o una flor al pit; púdica o viciosa; alegre o trista... però cap de nosaltres recordarà el seu nom.

I això ens sembla una traïció a la memòria de la dolça criatura, i ens en sentim avergonyits i penedits.

Foren molt bones per a nosaltres. Ens veien inquiets i preocupats per coses que elles no entenien gaire: els jurats de les exposicions, l'editor que no volia llegir les novel·les, l'empresari que no ens admetia els drames, el no saber com pagar les modèls...

Però si la comprensió els fallava, no els fallava el fervor. I amb els seus petons i les seves rialles, ens feien oblidar la petita angúnia de cada dia, aquesta petita angúnia implacable que a tants ha fet fracassar.

Elles foren Egèries de moltes joventuts. Quan vivien al costat nostre, no tenien noció del paper transcendental i pietós que representaven en el nostre viure. Ni en teníem noció nosaltres.

La vida, que és com la mar, i que té també les seves tempestes, ens ha separat d'elles. Les hem oblidat, crèiem haver-les oblidat. Però dormien en el fons del nostre cor, que elles han perfumat amb el seu record amable.

I avui despertei, quan ja nosaltres anem camí de vells, i ens omplen d'una tristesa deliciosa.

El segle XVIII dona categoria literària a la modisteta. El XIX crea a l'entorn d'ella tota una literatura. La modisteta — que té gràcia alada d'ocell i perfum de flor — esdevé tipus novellable. Hom escriu moltes novel·les la protagonista de les quals és la modisteta. En aquestes novel·les, la modisteta és una noia innocent i alegre, que a casa seva pateix misèria; que al taller canta i riu del matí al vespre; que els diumenges, amb el seu enamorat, va a un ball públic; que un dia l'enamorat la fa seva; que després l'abandona, etc., etc., etc.

No sabem si les modistes de París, les de Viena, les d'altres capitals, seran així — motiu per al melodrama o el cuplet baixament sentimental —, però creiem que les de Barcelona són ben diferents. Ni el cinema ni el dancing han fet grans estralls en elles. Han tingut seny, aquell seny que tant ens enorgullia deu anys enrera, i que ara hem canviat — perdent en el canvi — per un cinisme groguer i descordat.

Nosaltres també hem tingut la nostra modisteta. Vivia

amb dues germanes, en una barriada extrema de la ciutat, plena de fàbriques i de gent de fàbrica. Tenia els cabells rossos, d'un ros de mel; els ulls negres, o gairebé negres; la faç molt blanca; un cos de línies fines, de gracioses proporcions. Vestia de negre per la mort del pare o de la mare. Els vestidets de dol la feien més blanca i més rossa.

Al barri tenia mala fama: perquè reia i cantava; perquè llegia novel·les; perquè no es volia casar amb un vidu ric de cinquanta anys; perquè venia amb nosaltres, que no teníem una situació econòmica. La gent honesta i entenimentada deia que la noieta — jo també, com tots vosaltres, he oblidat el seu nom — tirava per mal cap.

La vida ens separà no sé ara ben bé com. Visquérem a tomballons, d'una manera febrosa i absurda. La oblidàrem.

Fa gairebé un any la trobarem, al "dinning car" de l'express. Nosaltres anàvem a Madrid. Ella a Saragossa. S'havia casat, era una dama respectabilíssima, i viatjava amb el marit i un fill. Jo no l'hauria conegut. Fou ella qui se'm presentà i em presentà el marit i el fill.

Després, sols al passadís del "sleeping", fumant l'últim cigarret abans de despullar-nos, sentírem una sincera, una profunda alegria del final de la noieta. Més que per ella, aquesta alegria, per la gent ronyosa i estúpida del barri, per la gent que fa de l'honradesa una professió, per la gent que creu que una noia que riu és una perduda.

Lluís CAPDEVILA.

—Un senyor així ens convindria.

—Però, quin pes ens cauria a sobre!

COBRINT LES APARENCES

—I vostè, també homenatja les modistes, senyor Esteve?
 —Sí; però, entenem-nos... únicament com a botiguer.

La Margarideta

La Margarideta, petita, bufona,
 era la més maca de cà la "Madam";
 jove que hi parlava només una estona,
 ja era cor en flames, ja era peix a l'ham.

La Margarideta, joiosa, feliça,
 sortia amb les noies del taller, a mig jorn;
 mes, desembocava la Portaferriça,
 i allí les deixava per l'amic de torn.

La Margarideta, gentil, graciosa,
 tenia uns bells llavis i un peuet petit;
 duia una bruseta blau-cel vaporosa
 tot just ombrejant-li la corba del pit.

La Margarideta, la nina mimada,
 quan era a les Rambles, vinga rumbejar,
 perfumant les roses de cada parada,
 fent cantà els canaris amb son riure clar.

La Margarideta clamava ahelua;
 ja es veia promesa d'un dels bons amics,
 aquell jove guapo que, del braç, la duia
 a admirar les mostres dels joiers més rics.

La Margarideta, contenta i esclava,
 mirava les joies amb ulls impacients,
 i això que les perles que tant cobejava
 morien d'enveja de les seves dents.

La Margarideta, menuda, xavala,
 en fer tard, a casa, rebia sermons;
 era el jove guapo que al peu de l'escala
 l'omplia d'ensomnis i d'illusions.

La Margarideta, felina, manyaga,
 de ningú admetia paraules de reny:
 "Tinc qui bé m'estima, tinc qui m'afalaga"
 i amb això ja es creia ser dona de seny.

La Margarideta, sensible, lleugera,
 un cap-vespre càlid donà el seu mal pas;
 un volt per "Les Planes"... una ginestera...
 i, a la fi, aquell "Jura'm que no em deixaràs!"

La Margarideta, petita, bonica,
 talment sembla un lliri jaguda en son llit;
 té una tos molt seca que la mortifica
 i a dins les entranyes sent un dolç neguit.

La Margarideta, tan xamosa que era,
 mor de traïdorià i de consumpció;
 les veïnes velles fan la batxillera,
 les veïnes joves fan el ploricó.

La Margarideta, petita, bufona,
 dins sa blanca caixa passa entre la gent...
 Aquell "jove guapo" prou que se n'adona,
 però, res, ni una ombra de remordiment.

MAYET.

La premsa reaccionària contra la diada de la modista

Algú — potser un anònim energumen que l'altre dia insultava, sense to ni so, el que fou creador de la Diada de la Modista a Barcelona — ha pretès negar “rodonament” que existís una campanya contra la simpàtica festa de les modistetès. Insidiosament, deixava entendre que aquesta campanya se l'havia inventada En Domènec de Bellmunt per deixar córrer la festa.

Es curiós, però, que el mateix diari que “nega rodonament” l'existència d'aquesta campanya hostil hagi publicat dos o tres articles atacant a fons tots els actes projectats per la Comissió Organitzadora de l'esmentada festa. Es curiós que “El Matí” hagi dedicat un lloc preferent de la seva primera pàgina a comentar un d'aquells articles. Es un atzar també que el senyor Montaner i els seus confreres que es dediquen a “evangelitzar” des de “Catalunya Social”, hagin escrit moltes estupideses contra diversos dels actes que la Comissió Organitzadora projectava portar a terme. Si d'això, a “La Veu de Catalunya”, no en diuen una “campanya hostil”, haurem de consultar l'afer a l'Institut d'Estudis Catalans, per tal de cercar el qualificatiu indicat i omplir aquesta lamentable llacuna al Diccionari de la Llengua catalana.

Al carrer de Ferlandina han badat. A nosaltres ens han dit que, sense encomanar-se a Déu ni al diable, varen escoltar i creure “de pe a pa” les miserables confidències d'un comerciant que pretén fer subscripcions per a una revista a base de denúncies anònimes, falses, però que ell creu “habilíssimes”.

Quan arribi l'ocasió, explicarem el que surt d'una determinada impremta de la Diagonal. Hi ha promiscuitats atabaladores. I ja els donem feina a desmentir, a estirar cordetes, a demanar perdons i a llepar tot el que hi hagi per llepar. Aquest diantre de comerciants no tenen escrúpols de cap mena.

El trist és que persones serioses com “La Veu” s'hagin prestat — creiem que innocentment — a fer el joc de tipus d'aquesta mena.

La campanya era pública i subterrània

A L'ESQUELLA, a “La Nau”, a “La Publi”, s'han rebut còpies dels anònims que fa deu o quinze dies ja plovién contra Domènec de Bellmunt. Al mateix temps, sembla que les mateixes bones ànimes que enviaven anònims a l'organitzador màxim de la “Diada de la Modista” a Barcelona, també n'enviaven a d'altres bandes, i concebuts en uns termes susceptibles de fer fracassar la festa.

Lligant caps, lligant caps, hom comença d'anar orientat sobre el possible origen dels anònims. Hom ens assegura que els autors tenen pell de gallina.

En Domènec de Bellmunt i la Llucietà Canyà

A “La Veu”, hom diu que quedaren molt estranyats l'endemà de la seva absurda investida contra Domènec de Bellmunt, investida anònima per pura forma.

—No contestareu a la senyoreta Canyà? — varen preguntar a Domènec de Bellmunt.

En Bellmunt digué que no amb el cap, i es limità a fer el següent comentari:

—Es una bonæ xicota. Llàstima que tingui aquesta “bola” al Club femení d'esports! Si aquest “Club” no

hagués intervingut per res en la festa, la Llucietà Canyà només hauria tingut elogis per a la Diada de la Modista.

Què hi voleu fer? La cosa potser s'arranjaria definitivament amb un combat de boxa entre la Seculi i la Llucietà Canyà. En Bellmunt, que és un home molt imparcial, podria arbitrar.

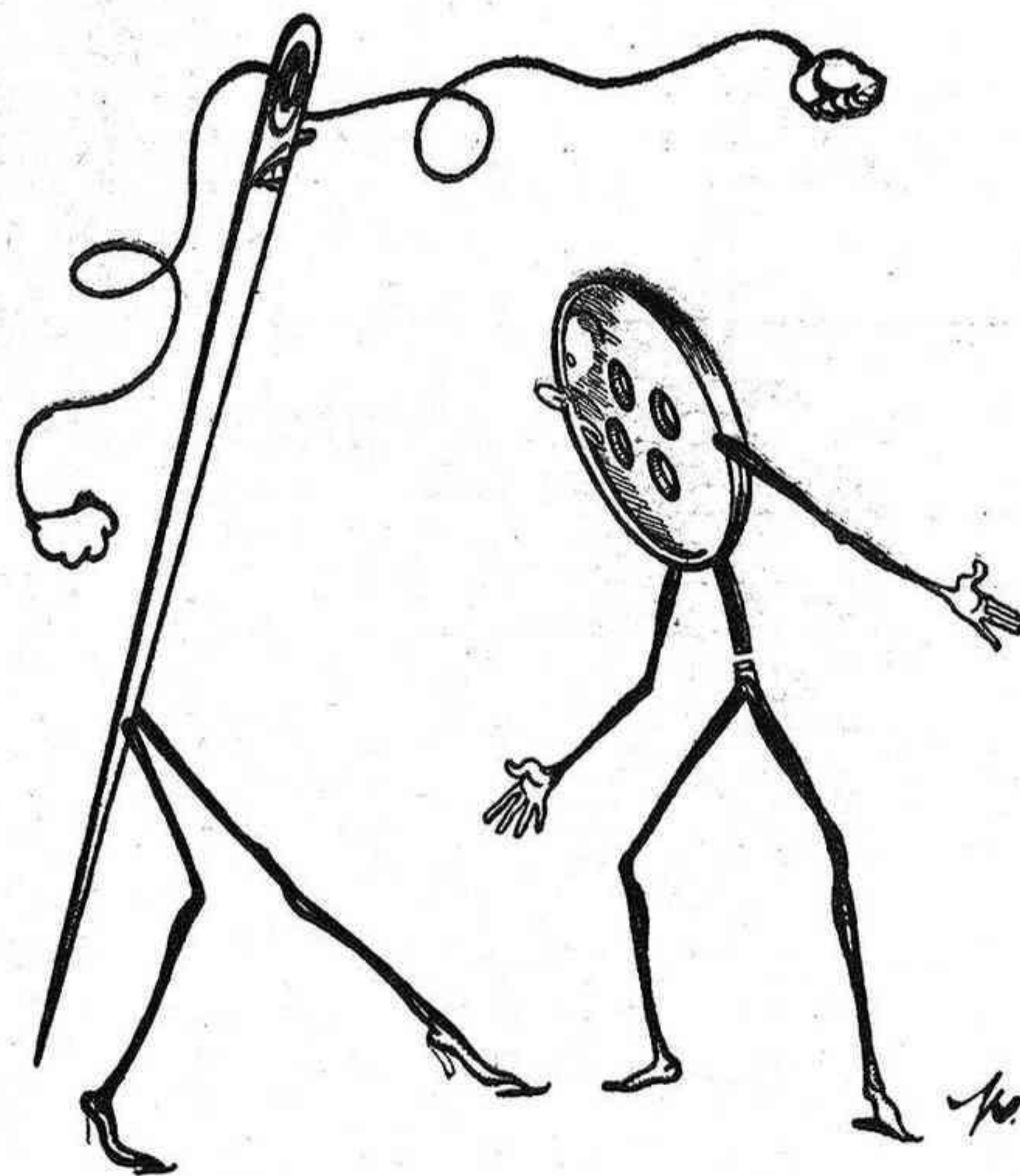
Pensament

“Una cosa reeixida és una transformació d'una cosa mancada. Doncs, una cosa mancada, no és mancada només que per deixadesa, per impotència o per oblit.”

Les Llucietes

El gremi de les modistes és el que té més dret que cap altre de sublevar-se, i... sublevar-se per santa Llúcia és de molt bona fe; les modistes tenen aquest dret de poder-se sublevar, de sortir al carrer, després de cosir tot un any per tots nosaltres; s'ho mereixen; tots plegats els hem de consentir i celebrar la seva diada; hem de fer-ho per força; altrament, si no ho féssim, elles parant l'agulla es venjarien. Seria una venjança de grans perjudicis i conseqüències, podrien fer suspendre una representació de gala del Liceu, fer quedar a casa una colla de senyores; tirar per terra un te aristocràtic, una “soirée”, unes carreres de cavalls, les “cocottes” haurien de lluir sempre les mateixes deshambells, com si no tinguessin “primos”, i nosaltres no podríem anar macos ni les noies podrien cenyir, damunt la seva carn temptadora, la roba que les fa castes i voluptuoses; sols elles podrien deixar-se caure damunt seu els últims models de Reus, de París o de Londres; el seu art ens tapa les vergonyes, com el pa ens treu la gana i el vi ens dóna coratge.

Però elles tenen una flaca que les distreu d'aquestes cabòries i venjances; pateixen d'un romanticisme crònic,

El botó: —Perdoni, senyora agulla, si l'he ofès: vostè de seguida “s'enfila”.

L'ORGULL INGENU

—Noi, ni les de París fan tanta broma com nosaltres.

d'un sentimentalisme defectuós i encomanadís; senten una debilitat pels dandys, sportsman, i artistes de cine; han caigut malaltes per En Valentino, han sentit fanatisme per en Zamora, han coquetejat discretament per un elegant incògnit, han sofert per un saltataulells, o per un estudiant insòlit, menjant novel·les dolentes, es pensen que són la "Mimi" o la "Dama de les Camèlies" o altres dames de fulletó, i saben tots els "tangos" de l'Irusta, de memòria.

Però elles no saben qui són, on arriba la seva personalitat, si ho sabessin, demanarien una tribuna per reivindicar-se.

Són la tortura dels homes; un home, quan no hi havia mecanògrafes, de la que s'enamorava primer, era d'una modisteta que el feia tornar ximple; més tard sentien per la modista de la seva muller un gran afecte; les dones que enganyen el marit diuen que van a casa la modista; i, per últim, les modistes, amb les seves factures, acaben els diners de tots els homes com una venjança tradicional.

Ben mirat, aquestes dones necessiten una diada per elles soles, un full de calendari consagrat al seu patró, i un altar amb una verge gloriosa i cega per emparar-les de les malediccions.

Baldomer XIFRÉ.

Croquis al plom

LA CASTANYERA

Les flors anuncien la primavera.

Les carabasses, l'istiu.

La caiguda de la fulla, la tardor.

I les castanyeres anuncien l'hivern.

Les castanyeres inauguren la temporada del fred, són l'obertura hivernal.

Els poetes no han cantat mai les castanyeres. Són, doncs, un poema inèdit.

Generalment, les que treuen les castanyes del foc són les dones; són unes dones velles, amb mocador al cap; tenen la cara arrugada com un pergami millenari, i, darrera la seva parada de pessebre, contenen les castanyes d'una a una, com si passessin el rosari pels desventurats que van pel carrer sense haver tastat calent en tot el dia.

Les castanyeres fan sentir fred, simbolitzen l'hivern, el

fan poemàtic, semblen unes dones fetes expressos, com unes figures d'encàrrec, per conservar la tradició, que cada any les posen a la intempèrie per treure'ls la pols i orejar-les perquè no es corquin dins les caixes dels arxius de la ciutat.

Els fanals penjats a les seves parades, són llanternes, són fars pels vianants que cerquen treure el ventre de pena i escalfar-se una miqueta amb castanyes i "moniatos" calents; les seves torradores són petits refugis per les gents que no tenen casa i no saben on fer-se passar el fred.

Les castanyeres són mares de Déu carregades d'anys, que s'han tornat velles de tant esperar que faci fred, per repartir conhort; cada any les trobareu que us esperen al mateix indret, sempre igual, coent-vos les castanyes piadosament, per escalfar-vos i refer-vos.

I les castanyes?... Les castanyes fan venir devoció, et fan tornar bo, t'amoixen les ales que la primavera desplega dins nostre. Les castanyes et fan estar a casa amb la família, et recullen en les nits de fred amb la dona i els fills, et fan contar coses boniques, records, coses llunyanes de quan eres noi, et fan pensar en tots els teus, en els morts, i et fan orar per ells.

La castanyada és la consagració de l'hivern.

Les castanyeres fan el miracle.

Benvingudes siguin les castanyeres!

Tretze de desembre

Es per aquest dia, Festa de Santa Llúcia, que les nostres simpàtiques modistes deixen la feina i van a visitar la imatge, perquè les preservi de qualsevulla malaltia als ulls.

Aquesta és, doncs, la festa dels ulls de les modistes.

Bé està. Els ulls negres, blaus, de color d'acer de les encisadores damiselles, ens mereixen tots els respectes, totes les admiracions.

Però en elles hi ha quelcom tant o més bonic que els ulls: hi ha la rialla, hi ha la veu, hi ha la simpatia.

Barcelona, que cada dia se n'emplena, d'aquestes rialles, d'aquests crits, d'aquesta sana alegria, té el deure de retre un homenatge constant a les seves dignes filles. Barcelona té un encís; té un segell especial que la posa com la primera de les urbs magnífiques. I no és solament pels seus jardins, els seus contorns ni la seva Exposició: és també per llurs modistes. Vegeu, sinó, l'hora ideal de la ciutat, quan el sol ha desaparegut i els carrers són envaïts per les alegres i eixerides modistetes, ornament i orgull del poble. Aquell aire auster, de modernitat, de comerç, de rutina, es revifa al pas de l'altre aire que és com un alè de vida.

Per això no és solament el tretze de desembre, la festa dels ulls de les modistes. Ho és tot l'any. Ho és sempre.

La ciutat que, com la nostra, viu entre aquestes veus, aquestes rialles i aquesta joventut, és una ciutat de conte de fades, de fantasies i il·lusions.

Avui que els pobles viuen en un constant neguit, en una angoixa, en una grisor, orfes de goig, malalts d'alegria, calculeu el bé que ens ha de fer contemplar el pas d'aquestes alegres jovenetes, cada tarda, per allà a les set, l'hora en què Barcelona obre la seva partitura i es desborda en himnes triomfals de joia...

Agustí COLLADO.

Les "midinetes" i el "midinet"

—Mireu-se'l, noies, quina importància!
—Com s'empolaina, com presumeix!
—Manoi, quin trajo, quina elegància!
—Que bé s'adorna, que bé vesteix!

—Santa Llúcia riolera!
Si és el dia més bonic,
qui no té, doncs, la fallera
d'estrenà un trajo ben ric?...

—Mireu-se'l, noies, ves qui ho diria!
—Això és un jove de pretensions!
—Quina corbata de fantasia!
—Quin séc magnífic als pantalons!

—D'ençà que jo tracto amb roba
i per la botiga nova
em passejo amunt i avall,
les modistes més boniques,
tant les pobres com les riques,
vénen al carrer del Call.

No els agrada poc ni gaire
que les rebi el "mantegaire"
saludant-les gentilment!...
I en mirar-me de la vora,
a la pobra compradora
ja li agafa un rodament.

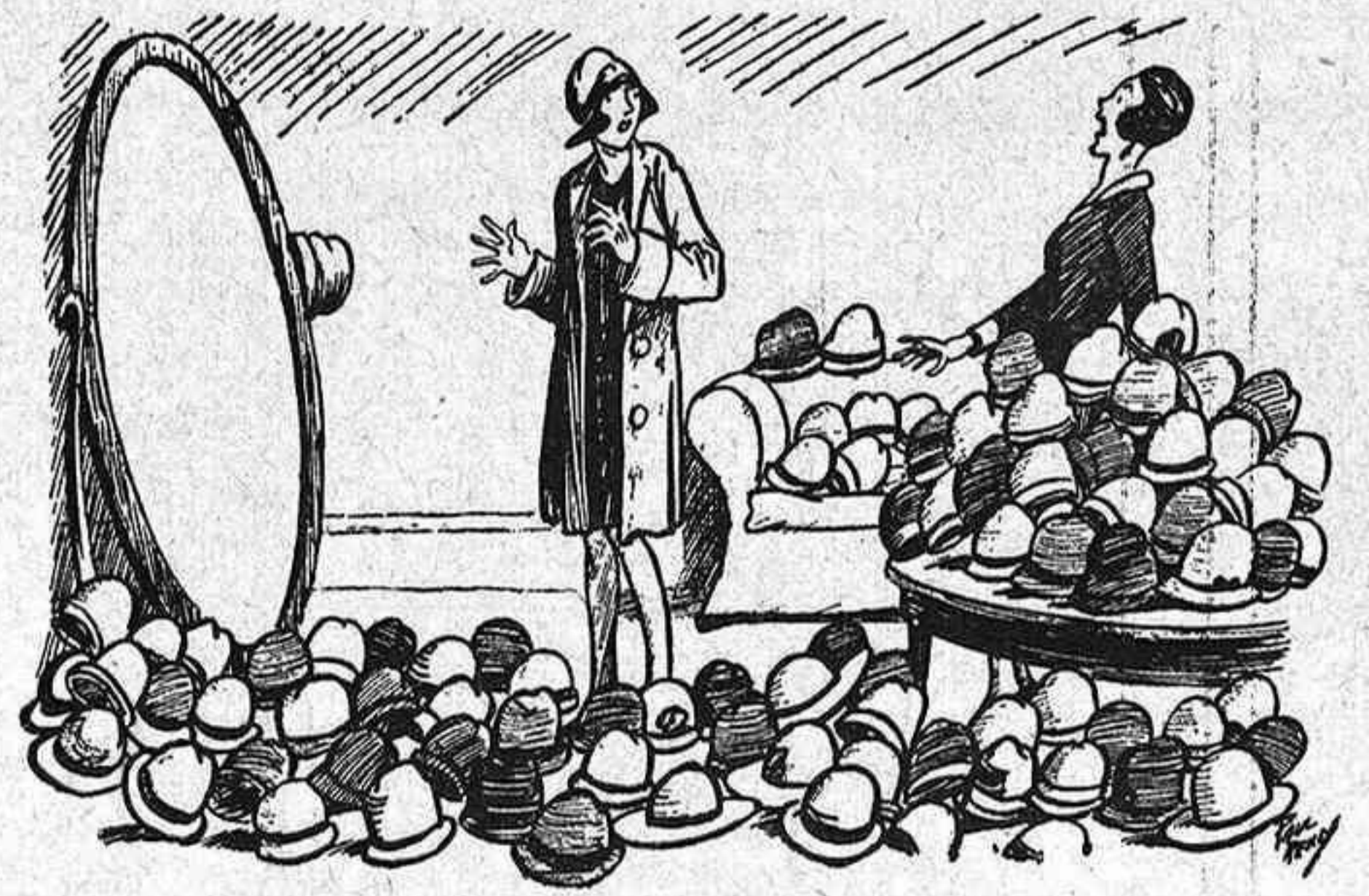
"Què hi vol, senyoreta?", li faig, mentrestant.
La noia, esverada, ni sap què ha de dir;
jo, un pas de "caloyo" i el pit endavant,
i vinguen les mostres de seda i satí.
Desplego les peces damunt del taulell;
no gosa mirar-me i de ganes se'n mor;
trec aquella "làbia", poso els ulls d'anyell
i es queda amb la roba i jo em quedo amb el cor.

—Pobre noi, se li ha mort l'avia,
tot just ha sortit de l'ou;
—Amb la seva xerrameca
totes les fa anà enrenou.
—Be podria dir al seu amo
que li té de pujà el sou.

—En tocant a les modistes,
són avui les millors vistes
que ens alegren el veïnat;
sempre tan eixeridetes,
elegants i ben curtetes,
són l'encant de la ciutat.

Què seria, Barcelona,
sense la noia bufona
que n'és el millor record?...
No en teniu pas una "ideia";
una mena de Pompeia,
el que es diu un poble mort.

Tothom les ha vistes quan van a passeig
amb aquella "etxura" i aquell caminar,

LA DEPENDÈNCIA MARTIR

—Vostè, senyoreta, en ensenyar-me tants barrets, ha estat molt amable...; però el que jo volia és un abric de pells!

amb aquells ullassos que donen mareig
i aquí n'hi ha les mostres que parlen ben clar.
Quan van a la feina, de bon dematí,
escampen aroma mateix que les flòs;
en sortir, al migdia — ai, que em feu patí!... —
sembleu papallones lligades pel cos!

—I que en vals, noi, de pessetes!
—Sant Eloi, quin seny que té!
—Papallones "lligadetes",
sí que deuen volar bé!...

ALTER EGO.

Notes d'un carnet

La indiferència més cruel i desapiadada és la indiferència del desamor.

El límit de les ambicions de l'home, és la dona.

La malícia és defecte natural de tots els éssers.

Ço més baix a què pot arribar la dona, és la prostitució.

El veritable goig no és la felicitat, sinó el seu record.

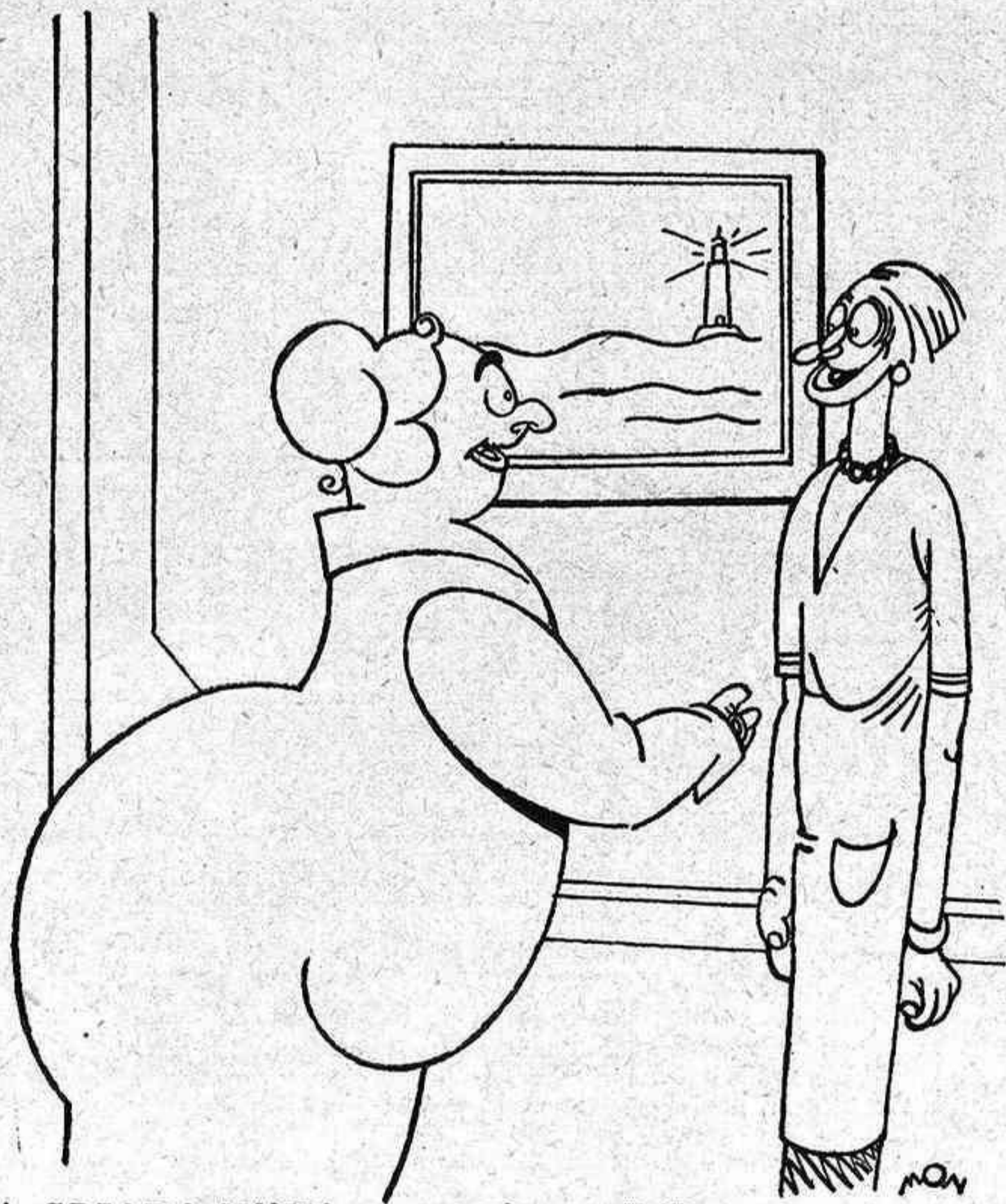
Fugir de l'amor és com refusar la carícia del foc, per no sentir després doblement el rigor del fred.

L'art més sublim és sempre fill de l'amor.

La veritable admiració és muda.

Ço que torna malvada la gent, és la crítica inexorable dels altres.

SANTIAGO GARCIA PONT

LA CRIADA NOVA

—Em quedaré; però amb una condició: que, com que de jove he estat modista, el dia de Santa Llúcia vuli sortir.

Desmentint la llegenda

Valga'ns Sant Non, i si en surten, ara, d'escriptorasos que, amb motiu de l'Exposició, es dignen a parlar de Barcelona i dels catalans!...

Són a dotzenes, a centenars, els que ens descobrèixen, i n'hi ha alguns que no en tenen prou amb descobrir-nos, sinó que surten i tot a la nostra defensa, amb uns termes i una retòrica que, quan vingui l'hora dels torna-jornals, no sabrem pas com posar-nos-hi per a agrair-los-ho.

D'aquests últims és un bon senyor de Madrid, Alvar Alcalà Galiano, que publica una llarga i substancial crònica a l'"A B C", en la que, després de lloar ditiràmbicament el gran certamen de Montjuïc, tractant-lo de res menys que de meravellós, escriu les següents ratlles que respiren el gran amor, el respecte, i la sinceritat que ens professa, encara que siguem de la terra que som:

"Y aquí hago un paréntesis — diu — para desmentir una leyenda: la rudeza catalana, la aspereza catalana, en fin, digámoslo sin rodeos, la ordinariéz catalana, que se pretende hacer exclusiva de aquella región privilegiada."

"No existe semejante cosa, ni asomo tampoco de esa supuesta hostilidad con que acogen los catalanes al resto de los españoles."

Gràcies, senyor Alcalà

D'això se'n diu tornar les coses al punt on benaventuradament les havia deixades Don Miguel de Cervantes Saavedra en parlar de Barcelona, en els darrers capítols del seu famós "Quixot".

A En Cervantes li van quedar ganes de tornar a visitar la nostra terra, hospitalària i bella; i al senyor Alcalà Galiano també li n'han quedat. Tornarà sovint, encara que sols sia per a aprofitar-se d'un descobriment que ha fet i que no pot menys de constatar en la seva crònica:

"Mireu si tenen cortesia, ara, els barcelonins, que fins els xofers refusen les propines."

La colònia Gorki

Un correccional curiós, potser sense parió al món, és la Colònia Gorki, establerta fa uns cinc anys prop de Moscou, per a recollir els nois que, a conseqüència de la guerra i de la revolució, havien quedat abandonats i menaven, pels volts de la capital russa, una vida completament salvatge, vivint del saqueig de les granges i de les botigues dels barris extrems. No cal remarcar el seriós perill que constituïa per al país, en un futur no gaire llunyà, l'existència d'aquests éssers humans pujats en una vida tan primitiva i en el més absolut desconeixement dels deures i dels drets de l'home.

Li dona color, entre altres detalls, el seu règim de completa llibertat individual per als internats. L'entrada d'aquests i la seva estada a la Colònia són del tot voluntàries. Hom pot marxar quan li plagui, sense que li sigui posat el més petit obstacle; malgrat això, sols se'n va un escàs deu per cent dels que hi entren; i així resulta que, actualment, la major part dels que hi estan acollits, nois i noies, són d'una edat oscil·lant entre els 19 i els 22 anys; alguns, fins i tot passen dels 22.

Admesos sense seguir cap formalitat, sols ho són els procedents de la presó; el que no està en aquest cas, ha de demostrar un passat criminal que l'hagi posat al marge de la llei; demostrat això a satisfacció d'un Consell que té intervenció en els afers més importants de la Colònia, és igualment admès. Sembla, però, que la majoria dels que hi entren són sortits de la presó, la qual cosa té la seva explicació en el fet que periòdicament els individus del Consell visiten les presons i fan als nois propaganda de la Colònia.

El fi essencial de l'establiment és de convertir en ciutadans aptes aquests precoços perdularis, ensinistrant-los en les diverses indústries que donen vida a la Colònia.

La vida que materialment es fa allí, és la mateixa que fan els obrers de la capital. Potser gaudeixen d'un xic més de tranquil·litat. Per altra banda, tenen una gran diversitat d'esbarjos: camps d'"sports", biblioteca, teatre, cinema...

L'ús de les begudes alcohòliques està seriosament prohibit, i aquest és un dels pocs casos en què el Consell es mostra com autoritat, expulsant, si ho creu necessari, a qui manqui a aquesta regla.

El casament dels internats és un altre cas en què el Consell té intervenció. Quan un individu de la Colònia desitja prendre muller, demana el seu consentiment, que sols li és atorgat si demostra la conveniència del pretès casament i l'afinitat de caràcters amb la seva futura parella. Fet el matrimoni, els nuvis poden triar entre viure en un xalet independent, o al casal comú, on viuen la major part de les famílies de la Colònia. Sembla que de primer, totes les parelles prefereixen viure al xalet; però aviat les baralles sobre qui té de fer les feines de la casa, les obliguen a traslladar-se al casal comú, on marit i muller venen obligats a observar una conducta pacífica, si volen evitar que el Consell, vetllant per la tranquil·litat del veïnat, anul·li el matrimoni.

D'aquestes breus explicacions, hom podria deduir que, contràriament a ço que he dit en començar, la llibertat és allí molt limitada. Remarcaré que els casos esmentats i dos o tres més són els únics en què l'habitant de la Colònia es troba en front de l'autoritat. L'eficàcia d'aquest establiment queda demostrada amb el fet que se n'estan installant set més en diversos punts de la República.

SENTS.

La festa de les modistes

Ja fa uns quants dies que els diaris ultrareaccionaris de casa nostra han fet una mena de front únic per combatre la festa de les modistes barcelonines. L'any passat, pels volts de Santa Llúcia, a la publicació anomenada "Catalunya Social" varen apareixer violentes censures contra l'esmentada festa; però aleshores ningú no en va fer cas, perquè semblava que les censures anaven dirigides exclusivament contra les persones dels organitzadors, i aquests, que per ésser liberals, són més respectuosos del criteri

d'altri que els moralistes recalci-trants de "Catalunya Social", varen creure que els fanàtics tenien perfecte dret a no estar d'acord amb l'esmentada festa. Al que no tenen dret, però, és a ofendre la dignitat de les nostres modistes, com fa, des d'un diari de Manresa, l'escriptor reaccionari senyor Joan Montaner, i és per això que sortim a llur defensa cantant quatre veritats a aquests terribles, que, sota la capa de llur fanatisme, es permeten abusos de llenguatge que cap escriptor dels que ells consideren irremissiblement condemnats, arribarien a cometre mai.

En primer lloc, la festa de Santa Llúcia, que, segons el senyor Montaner, és una festa exòtica, importada de París per un servidor i sense cap tradició a casa nostra, resulta ésser una de les festes més

barcelonines que tenim. De fa molts anys, a gairebé tots els tallers de Barcelona vénen donant festa a les noies, almenys durant el matí, en què ja és tradicional la visita de les obreres de l'agulla a la capella de Santa Llúcia, i a la tarda en algun teatre feien una funció dedicada a les obreres de l'agulla. El que hem fet nosaltres ha estat donar més relleu a la festa, aconseguir que magatzems i tallers donessin festa completa a les modistes, organitzar una sèrie d'actes a honor de les obreres de l'agulla, sense altre objecte que proporcionar-les una diada de repòs i d'esbargiment i, al mateix temps, recaptar fons per socó-

rer les modistes necessitades i crear borses de vacances per a les més delicades de salut.

Però el senyor Montaner i "els bons senyors" de "Catalunya Social" opinen que la festa de Santa Llúcia hauria de consistir en què les tres o quatre mil modistes de Barcelona es passessin el dia a l'església donant-se cops al pit i dient el rosari. Després les modistes sortirien juntes cantant pels carrers, i amb un posat ben humil desfilarien per les Rambles, només perquè el senyor Montaner les

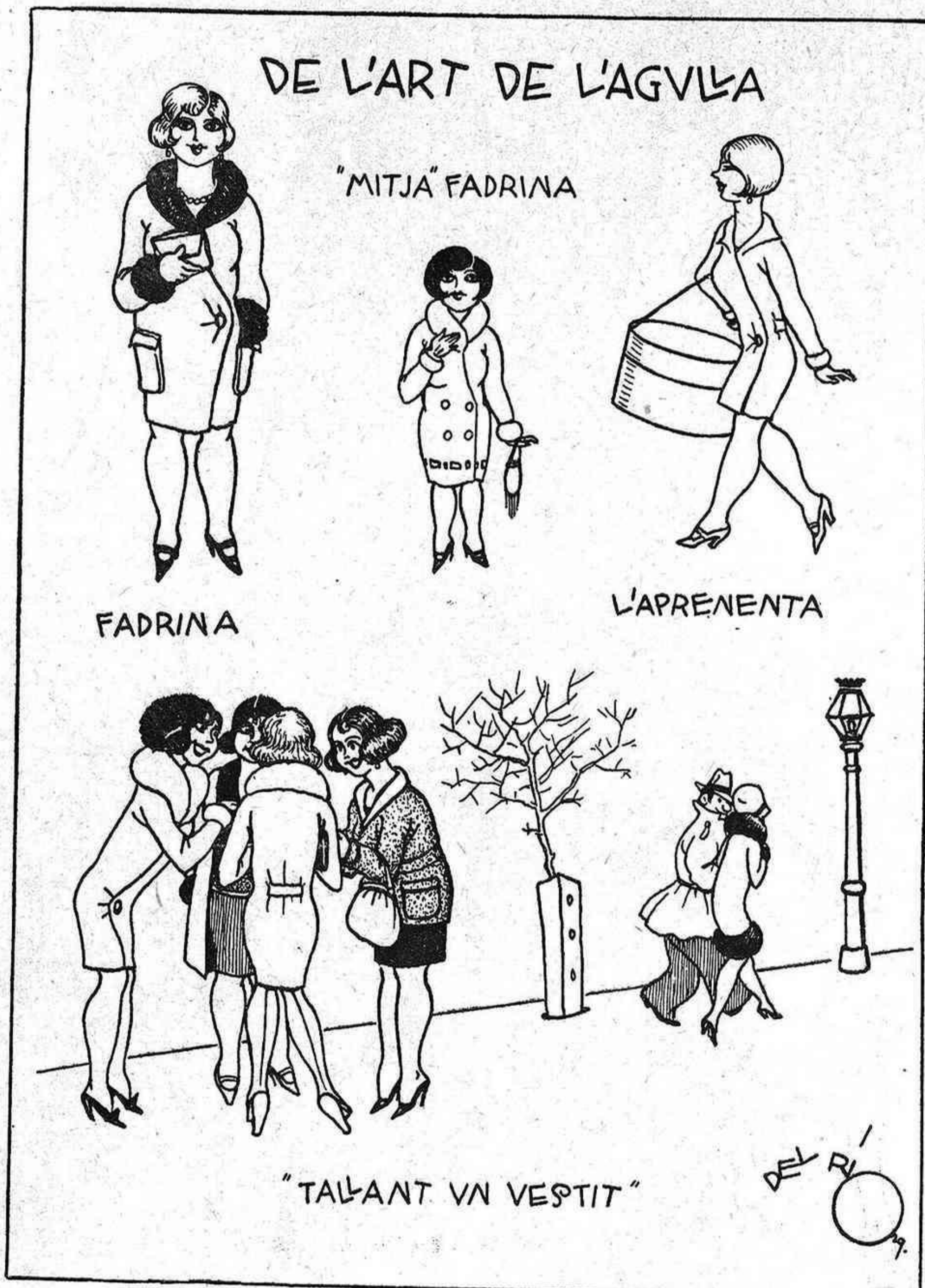
pogués veure passar des de darrera els vidres de la Redacció d'"El Matí" i pogués exclamar amb un accent seràfic:

— Déu meu, això és un gust. Quines modistes més espirituals...

En defensa de l'esmentada doctrina, diu l'articulista de l'alludit diari manresà que no es pot admetre que sigui elegida reina de la festa la modista més bella, i diu que aquest flagell comporta que les noies "desfilin davant d'un tribunal mateix que si fossin bous o cavalls que els porten al mercat". Trobem la imatge d'una grolleria monstruosa i d'un mal gust troglodític. No havíem vist mai que els bous i els cavalls que van al mercat desfilessin per davant de cap tribunal; però quan el senyor Montaner ho afirma, és que ho deu haver viscut, no sabem si en

qualitat de testimoni passiu o d'element actiu del Jurat. Sigui com sigui, el felicitem pels evidents progressos que realitza en matèria de primorositats literàries. Ara, que si les flors que tiren pel mes de Maig des de "Catalunya Social" són tan perfumades com la imatge esmentada, caldrà usar caretes contra els gasos asfixiants.

El senyor Montaner afirma que, a més a més de "premiar la modista més bella", és una injustícia, perquè no sempre la virtut està en relació amb la bellesa física". I després diu: "tampoc volem que sigui premiada cap noia virtuosa, perquè és Déu i no els homes qui ha de judicar-

LA DIADA DE LA MODISTA

S'escau en començar l'hivern; però a les simpàtiques societes, aquest els sembla un dia de plena primavera

nos"; i doncs, què rediantre vol el senyor Montaner?

Que la bellesa física no estigui, de vegades, en relació amb la virtut, és tan cert com que la virtut tampoc ho està, sovint, amb la bellesa física. Però això no és afer del senyor Montaner ni meu. La reina de la festa és una modisteta bonica, riàllera, graciosa, elegida pel Jurat perquè representi les seves companyes d'ofici durant un any. I des del moment — entén el senyor Montaner? —, des del moment que es tracta d'una modisteta que treballa honradament en un taller i que es guanya la vida cosint vuit o deu hores per guanyar tres pessetes, ja no li manca aquella gràcia de virtut que hom aprecia en la criatura humana. El senyor Montaner sap perfectament que aquelles en les quals la bellesa del cos no està en relació amb la seva virtut, no cusen vuit o deu hores en un taller amb llum artificial per guanyar-se la vida.

En afegir el senyor Montaner que, si tan necessària creiem la festa, podríem concedir un premi en metàl·lic a la modista més necessitada, no diu tampoc res de nou ni ens dona cap lliçó. L'any passat la festa no tenia altre objecte que aquest. A més a més de les quantitats en metàl·lic socorrent modistes malaltes i necessitades, vàrem crear borses de vacances, i aquest any hem instituit el "Dot de la modista", també a concedir per sorteig a una modisteta necessitada. Però el senyor Montaner, que, pel que es veu, no ha vist el món per un forat, no deu saber que les mils pessetes que es necessiten per a tot això no plouen del cel dient oracions, ni les ha ofertes mai cap empresa de les que sostenen aquests diaris tan "bons", ni es troben oint "oficis"; ben al contrari, per oir una missa solemne dedicada a Santa Llúcia, cal pagar els sacerdots, el cor, l'organista, l'escolania, el sagristà, i tot això, nosaltres que som liberals, ho trobem molt natural.

Per recollir diners, cal organitzar festes, i aquestes festes són les sardanes al matí i el ball benèfic del vespre. I ara vénen els escarafalls més terribles de l'articulista espiritual. "Per què s'ha d'organitzar un ball? No existeixen atenuants per a defensar el ball. És completament dolent". Diu que a Barcelona és a les sales de ball on es perden moltes minyones, i d'altres que no són minyones. Diu que al costat de les sales de ball que hi ha a la nostra ciutat hi ha homes vils que exploten el vici d'una manera encoberta posant un rètol a la porta que diu "Habitaciones para viajeros", i que els que van a aquestes "habitaciones" no són precisament els viatgers.

Ens interessa ben poc en aquest moment quins són els que van a les

esmentades cases. Suposem que el senyor Montaner no portarà la barroeria fins a dir que són les modistes, car aquesta al·lusió misteriosa, en aquest article, sembla que ho deixi entendre. Les noies, com els joves que s'han de perdre, no cal que vagin al ball, i sobretot a la "soirée" benèfica que nosaltres organitzem com a final de la festa. Les noies que van a les cases de referència—sàpiga-ho el seràfic senyor Montaner, si s'entossudeix a fer l'innocentó—, no es passen pas deu hores en un taller per defensar tres pessetes escadusseres. Aquest paràgraf insidiós del seu article no té qualificatiu. La noia virtuosa i decent, encara que vagi al ball, no està exposada a cap perill. El perill de la noia que es pot perdre no està en el ball, sinó en ella mateixa. Nosaltres creiem que la modisteta barcelonina té més ocasió de provar la seva virtut en festes mundanes, decents, que no pas la monja de clausura que no es belluga del seu claustre o la noia que no surt de casa més que per anar a missa de les faldilles de llur mare.

I res més. Desitgem que la diada de la modista d'aquest any sigui un èxit i que es puguin recollir forces cabals per socórrer les obreres que més ho necessitin.

Domènec de BELLMUNT

A les nostres modistetes

Que sou gràcils, que sou xamoses; que enjoieu i ompliu d'un alè de vida els carrers de la volguda Ciutat nostra; que illumineu —enlairant-les— les hores feixugues del treball vostre.

Tot això i molt més podríem dir-vos, millor dit, repetir-vos, car us ho han dit i redit, millor i més poèticament expressat.

Al capdavant, però no deixarien d'ésser uns tòpics més, demostratius tal vegada d'una absència de verisme; i nosaltres, avui, voldríem allunyar-nos més encara dels tòpics.

Es per això, doncs, que, amb motiu de la vostra diada, volem sols fer arribar a totes vosaltres, el moment de sinceritat de la nostra pensa, i amb ell, un record pietós per la que fou la vostra amiga, la vostra companya...

I encara que mal expressat sia, tot el nostre sentiment vers la dolorosa pèrdua de la que fou cor i ànima excelsa, entre les excelsituds dels cors i ànimes de totes vosaltres.

Precisament, no fa gaires dies, veiérem un enterrament blanc, i, com a principal seguici, cent, potser més, de vosaltres que, entristides i espurnejants els vostres ulls, us dalitàveu per copsar les cintes del fèretre, com per dar-li la darrera estreta de mà.

Per ella, doncs, escrivim aquestes ratlles avui, amb el cor, per tal de transmetre-us el ver condol que sentim davant del traspàs d'un cor que com el de totes vosaltres, duia el rosat d'una illusió bella... Al cel sia...

Lluís RAMIREZ CARULLA

Una aprenenta que ensenya més que una mestressa

Capricis i paradoxes

Les modistetes i la ciutat

Que la ciutat dediqui un dia a la festa de les modistetes, això és, que deturi una mica el seu ritme accelerat per a veure-les desfilar pels carrers; que artistes, literats i fins còmics, els dediquin un dia d'atenció; que en fem d'una d'elles una reina de gràcia i de bellesa; que els procurem fer un dot, o una redempció per a una possible i no gens desitjable invalidesa, no ens sembla pas exagerat, ans un començament de justícia.

La Ciutat — així amb majúscula — deu tant a les modistetes!... Es, indubtablement, un dels estaments a qui més deu.

Fins diré que és l'estament més imprescindible en la Ciutat. Una ciutat pot passar-se, per exemple, de músics i de pintors, pot passar-se — confessem-ho per orgullosos que siquem — de periodistes i de literats; fins i tot de capellans i de monges, d'advocats i de jutges. No pot, però, prescindir de les modistetes, malgrat que prescindir-ne sigui l'ideal car als nudistes.

Sense les modistetes, caldria que diguéssim adéu a la moral, adéu a la gràcia. La civilització, tal com avui l'entendem, amb els seus refinaments i les seves salvaguardes, sense les modistetes tindria una enfonsada catastròfica. Ah, malgrat la seva ocellívola aparença, la modisteta és, per a l'ordre social, un ésser molt més important que el més massís i apoteòsic dels nostres guardaurbans.

No anem tan lluny, però! Encara la faríem l'enemiga dels demagogs. I no, no: conservadors i demagogs, tots estimem la modisteta. Per a uns és una amable il·lusió — o una dolça realitat — present. Per a altres un record que posa un somriure alhora de mel i d'amargor als llavis. No cal haver estat estudiant per a fruit d'alguns records d'aquests, malgrat que els estudiants semblin ésser la seva preferència. En té l'humil oficinista. En té l'alegre dependent o ex-dependent d'ultramarins, el qual, entre els records d'una i d'altra "raspa", hi posa el record més gentil, més suau i manyac de la modisteta. Basta haver estat jove — i no tothom ha sabut ésser-ne — per a tenir un d'aquests records inesborrables.

No obstant, no són pas els homes els que més agraiïts han d'estar a les modistetes. Són les altres dones qui més n'hi haurien d'estar. Elles, és clar, orgulloses, no voldran reconèixer-ho. Però sense la gràcia de les seves mans alades, quants cossos femenins ens semblarien mal tornejats!, quantes criatures, sense esveltesa!, quantes corbes sense cap mena de captivadora temptació!

Si examinéssim l'evolució de molts amors que han acabat en matrimoni, ens adonaríem prou que en el principi hi ha hagut,

fins i tot molt abans que el verb, un vestit ben tallat.

Deliciós estament que abranda per tot arreu l'amor, l'entusiasme! L'abranda amb les seves personetes llisquents i amb les seves obres enciseres. Tots et devem alguna cosa. Al poeta que passa capficat, ¿la teva beutat fràgil no li hauria inspirat potser el millor dels seus versos? Al pintor, a l'escultor, ¿no els hauràs inspirat més d'un cop, les seves coloracions, les seves formes més primaverals? Al músic mateix, ¿no li hauràs suggerit potser la seva harmonia més lleugera?

Tots, tots et devem alguna cosa. A mi mateix, amb la teva gràcia, ¿no m'has inspirat aquest article tan poc graciós?

...No, no: la ciutat no exagera en dedicar-li un dia. Això i molt més és de justícia. I quan d'entre elles sigui elegida la seva reina, si no per gràcia de Déu, per gràcia de beutat i de bellesa, tots ens podrem sentir honorats de fer-li, amb les nostres espatlles, de pedestal vivent.

DOMÈNEC GUANSÉ

La modisteta

Unes escenes de *La modistilla* d'Eugeni Heltai

Caminaven silenciosament un al costat de l'altre, com dos nois grans, satisfets de veure's junts, que s'alegren amb els raigs del sol i de la vida; en aquell moment no pensaven en el dia següent, en aquell moment no pensaven en res: sols en què era una cosa bella i molt agradable viure i estimar. Tan sols els seus ulls parlaven mirant-se a cada moment, somrients i misteriosos, com els conspiradors d'un assumpte greu, que es reconeixen mitjantçant una senyal misteriosa.

Però Beluska es posà a parlar:

—Recordes encara la cançoneta francesa que vaig tocar l'altra nit?

—Oh, sí!

—Coneixies la cançó... perquè la vas cantar l'endemà, al matí...

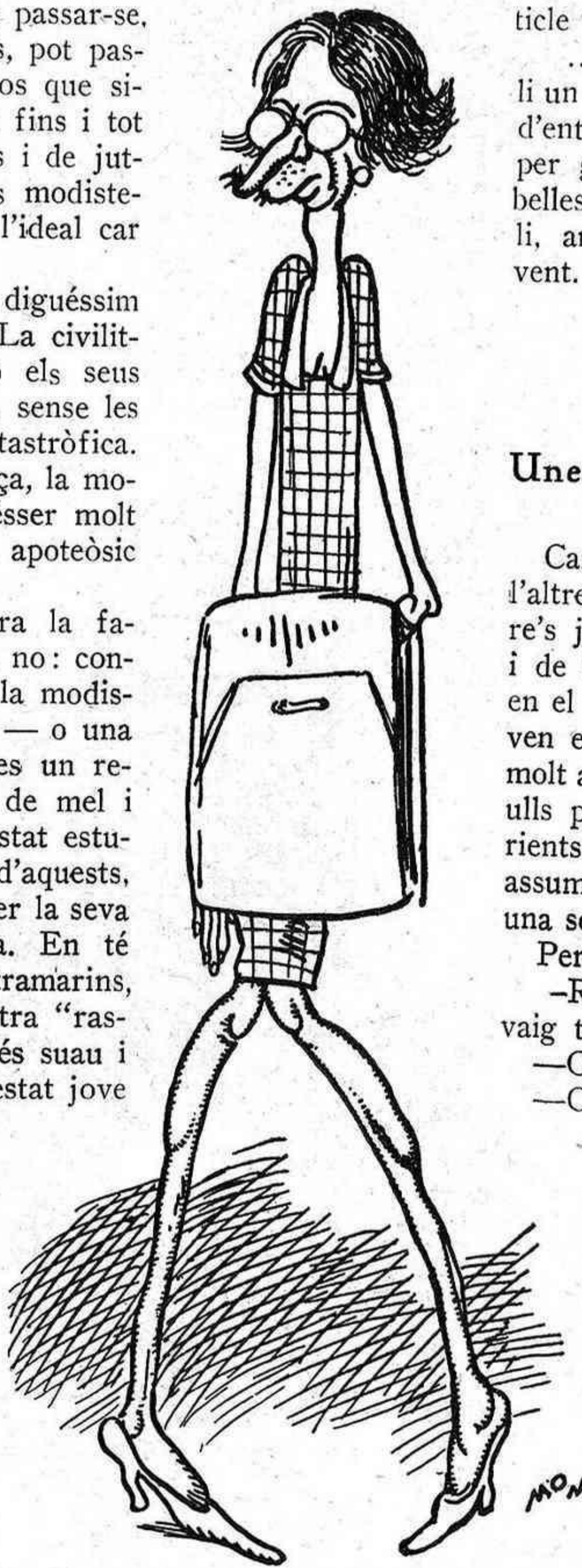
—Sí... la vaig sentir a París...

—Has estat a París? — li pregunta Beluska, sorprès.

—Sí; hi vaig anar amb la senyora Ceferina. Ella hi va cada any a cercar models de capells, i fa tres anys i vaig anar amb ella...

—Fa tres anys! Aleshores jo estava allí... Respiràvem l'aire de la mateixa ciutat... Tal vegada fins ens veuriem alguna vegada...

Es miraren de nou i somrigueren. En efecte: tal vegada s'haguessin vist. Als petits cabarets de Montmartre, on el comte havia portat a Vilma, bullien a cents els bohemis fantàstics com Beluska. Tal vegada estava entre aquells que Vilma havia contemplat amb hor-

Una del ram que es quedarà per "vestir sants"

ror. Tal vegada la mirada de Beluska s'havia detingut un instant sobre l'elegant Vilma. Tal vegada s'havien vist, s'havien mirat, sense sospitar el que ara sabien, és a dir, que el Destí els tenia reservat un per l'altre... Parlaren de París, dels carrers que ells dos coneixien. Tractaren de trobar records comuns. Parlaren de l'humil cabaret on Pau Delmet cantava ses cançons. Beluska digué que hi era totes les nits. I acabaren per declarar que indubtablement s'havien vist, perquè Vilma també hi va ésser diverses vegades... amb la senyora Ceferina.

Doncs, no era un conte, no era un somni; en efecte, s'havien vist tres anys enrera. No se'n recordaven, però s'havien vist, era cert. Aleshores res sabien un de l'altre, mentre que ara s'estimaven. Estaven en mig d'un bosc, els dos sols. S'agafaren les mans molt enternits.

Després tornaren al cotxe.

Però Beluska no podia passar per davant d'un cabaret, sense entrar-hi. Entraren, doncs, al petit restaurant d'estiu i prengueren seient davant d'una taula verda. Al cabaret sols hi havia dos homes; però un d'ells s'aixeca i saluda profundament la parella que entrava. Vilma es sufocà, mentre Beluska exclamava:

—Bon dia, amic!

El salut es dirigia, doncs, a Beluska. Malgrat això, Vilma es trobava neguitosa; aquell que havia saludat amb tant respecte era... Esteve Mak, periodista.

—Es un amic vell — replica Beluska. — Des de fa dos anys, no ens havíem vist...

Els dos amics es feien senyals. Es veia que tenien desigs de parlar. Vilma, que ho va veure, li digué a Beluska:

—Fes-lo venir a la nostra taula...

—No et sabrà greu? — pregunta Beluska, content.

—Per què m'ha de saber greu?

Beluska féu una senyal a Esteve Mak, que s'apropà tot seguit.

—Permet-me, estimada Vilma, que et presenti un antic i bon amic meu...

Esteve Mak representava meravellosament aquell pas de comèdia. No deixà entreveure en res que Vilma era amiga seva de més temps que Beluska. I també Vilma mirà Esteve Mak com si el veiés per primera vegada.

—Com heu vingut aquí? — preguntà Mak.

—Amic meu — va dir Beluska, entusiasmat —, mira aquest àngel, mira'l bé, digue'm si has vist en la teva vida una dona més bonica.

Vilma es ruboritzava modestament, mentre Mak expressava molt sincerament la seva opinió.

—Mai! Mai!

—Aleshores no em preguntis com hem vingut aquí. L'estimo, l'estimo i l'estimo. Així és com hem vingut aquí.

—Sí — va dir Vilma —; ens estimem.

—De debò? — pregunta tan espantat, que Beluska i Vilma es posen a riure.

—Com és això! — respongué Vilma —. ¿Tan impossible li sembla que ens estimem?

—De cap manera! — protesta Mak. — De Beluska crec tot el que vulguin vostès; però de vostè...

Vilma parpelleja:

—De mi? Però si vostè no em coneix...

—No hi fa res. El meu ofici exigeix que sàpiga llegir en l'ànima de la gent...

—I què hi veu, vostè, en la meva ànima?

—Déu sap què; però és igual! Per què barallar-me amb vostè? Prefereixo creure que vostè també estima a Beluska... Tenen vostès la meva benedicció!

Trad. BAMBI.

—Escolti, que s'ha posat aquest nas per fer broma amb les Llucietes?

DEL SEGLE PASSAT

(Dibuix de E. Planas)

—Que és bonica, vostè!

—Que és preciós, aquest vestit!

Pensades del poeta P. Valèry

“El llibre té els mateixos enemics que té l'home: el foc, la humitat, les bestioles; i el seu propi contingut.”

* * *

“En el poeta, l'orella parla, la boca escolta.

Es la intel·ligència, el cap viu, que projecta i que sona. Es la son, que hi veu clar.

Es la imatge i el fantasma, que miren. Es el defecte i la falta, que creen.”

* * *

“La majoria dels homes tenen, de la poesia, una idea tan vaga, que aqueixa vaguetat mateixa és per a ells la definició de la poesia.”

* * *

“El pensament deu restar amagat en els versos com la virtut nutritiva en una fruita. Una fruita és aliment, però sembla només que delícia. Hom no hi troba sinó plaer, mes hom en rep una substància. Un escantament vela aqueixa substància insensible que porta dins el fruit.”

“El tema o assumpte d'un poema, és tan estrany i ensem tan important a la composició, com ho és a una persona el seu nom.”

* * *

“La rima constitueix una llei independent de l'assump-
te, i és comparable a un rellotge penjat a l'exterior.”

“Inspiració: el que no costa res, és el que té més valor. La major glòria implica, doncs, la menor responsabilitat.”

* * *

“Dignitat del vers: un sol mot que hi manca o hi sobra, espatlla tot el poema.”

Dalt de Montmartre i sota un emparrat

Dalt de Montmartre i sota un emparrat. Un paisatge de Poulbot sota un cel de Cezanne. Aquest petit restaurant, no gaire lluny del carrer Cortot, fa tot l'efecte d'esperar la gent d'abans, i podríem creure que els gentils-homes d'aquell temps, capitanejats per Teofil Gautier, estan a punt d'arribar.

Però els que arriben són tres pintors que, després de donar un tomb per entre els clients, s'asseuen entorn d'una taula pintada de verd clar i guarnida amb un pom de flors.

L'amo de l'establiment, un amic d'En Frederic, el del “Lapin Agile”, els ha preparat una manduca exquisida, digna de Pantagruel.

Aquests tres pintors — oh ironia admirable, penyora d'amistat antiestètica! — són de tres escoles diferents. L'un pretén establir la pintura moderna, l'altre és acadèmic furibund, i el tercer, romànticament clàssic.

El primer, amb el seu perfil de cavall i llarga barba, sembla un profeta de la “Bíblia”, el segon és un home imponent, i el darrer, un mosqueter maimó: un Aramis de Belles Arts.

Mentre destapen les ampolles, s'entaula una discussió sobre aquest tema: “Les lleis de la pintura”.

El nostre dit petit, com en els contes de fades pels infants, ens ha permès sentir-ho i ho resumim ací.

“L'art — diu el primer — no ha de morir en les recerques massa exagerades. Cal fer-les servir solament pels fins de l'art i procurar que no sien, però, per la fi de l'art.

“L'art — afegeix el segon — evoluciona al mateix temps que l'ull humà. Ço que els ulls veien sense pena ni glòria ara fa un segle, els ulls d'avui, els ulls evolucionats, ho veuen també sense ofuscar-se. Un cos dibuixat per un pintor d'abans no és més agradable de veure que un cos dibuixat per Picasso, per exemple, àdhuc i que les regles fonamentals de l'estètica sien immutables!

“I ca! — diu el tercer —; l'art no és res més que la Natura vista a través d'un temperament, com deia Zola! Si no teniu temperament, ple-gueu.”

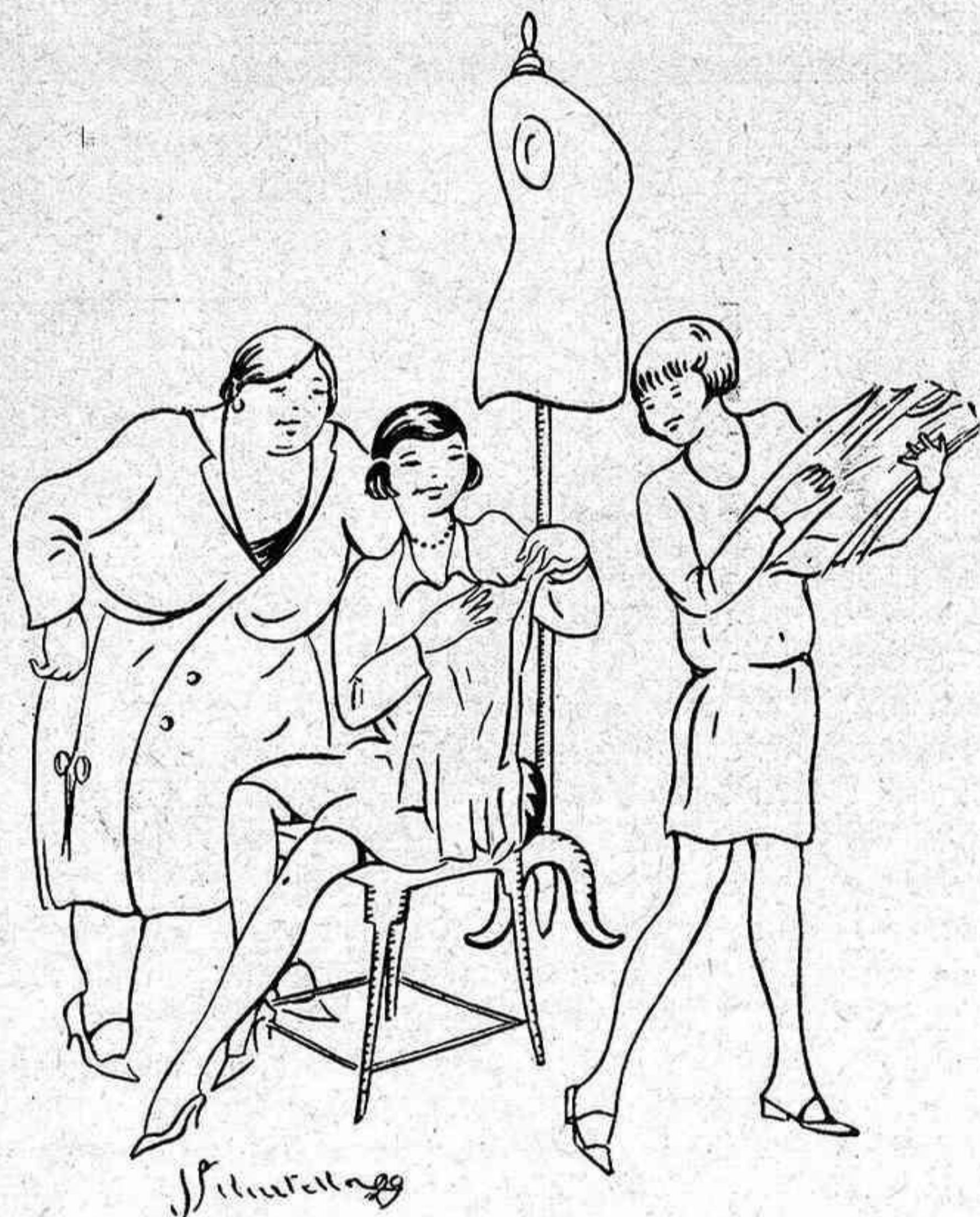
El sopar dels tres artistes s'acabà entre rialles i brometes, i, de sobte, fou il·luminat per la bellesa d'una montmartressa curiosa, aturada per contemplar-los per entre el fullatge.

La modisteta del segle passat
(Dibuix de Moliné.)

X.

MODISTETES

—Sembla que no volen que fem festa. Diuen que divertir-se és immoral.

—I sempre ho diuen les que no es diverteixen.

Mentidera, mentidera...

Sóc galana i sóc modista;
sóc riallera i sóc atent.
Són els anys, o bé és la vista
tan burleta de la gent?...
Tant-se-val... Si bé amorosa
tots em troben en excés,
jo m'esforço, ben gelosa,
en semblar-ho encara més.

Mentidera, mentidera,
em ponderen a desdí.
Mes com sóc tan encisera,
l'amor meu no sé fingí.

el jovent que m'aconsella,
ferco, airosa, el preferit;
m' que em parli a cau d'orella
una glòria que he dalit.
Per ço trobo curt el dia,
quan el dia és pur i bell;
que el treball és alegria
quan es fa pensant en ell.

Mentidera, mentidera,
em ponderen a desdí.
Mes com sóc tan riallera,
a molts cors jo faig sofrí.

L'esperança m'aconsola.
Sóc per tots bona i fidel;
i no em sento així tan sola
si comprenen mon anhel.

Si em traeixen, els traïxo.
Si m'estimen, molt més jo;
i en la vida comparteixo
el treball i la il·lusió.

Mentidera, mentidera...
Sí que ho sóc, si em fan patí.
Mes com sóc amb ells sincera,
l'amor meu no els puc fingí.

J. VIVES i BORRELL.

Presagi

Sento que la fressa del parlar dels pins
és més suau i dèbil, és més lleu i dolça,
com si fos una ala perduda en els cims,
erràtica i sola, fina com la molsa.

L'abscondit colloqui de les aus i els vents
sembla un secret pacte, sota el sostre nu
d'un cel d'ametista, on els pensaments
troben la paraula que no ha oït ningú.

Com una guspira de cosa anunciada,
floreixen els marges, claregen els rius,
i tenen els astres una altra mirada,
i els llavis uns altres recòndits calius.

Sento que les coses — les pedres, les plantes...
es desfan, joïoses, d'un passat bru i trist;
com si les persones fossin totes santés;
com si per la terra passés Jesucrist.

Arreu porta l'aine trèmols d'alegria...
Tenen els capvespres una serenor
de dona casada; i la llunyania,
que abans erà un rostre de flames i d'or,

és ara una cara que esguarda a la nit
— una cara rossa, pàl·lida i mullada,
amb la boca verge i el cabell humit
per la pluja fresca de la capvesprada —.

Tot respon a l'hora del capvespre pàl·lid...
Hi ha un auguri tebi que és un nou alè,
i en el gran misteri que porta aquest hàlit,
s'hi sent un presagi de no se sap què.

Sento una veu fosca que es fa clara, lenta,
i una mà de nacre m'acarona el front.
M'agenollo i ploro, l'ànima contenta,
com si aquesta tarda comencés el món.

Sento que la fressa del parlar dels pins
vol dir-me una cosa àuria a cau d'orella,
lleu com aquella ala perduda en els cims:
vol parlar-me d'Ella.

J. GIMENO NAVARRO.

TELO CALADE

GRAN TEATRE DEL LICEU

No sé si de resultes de l'Exposició la nostra gent s'haurà avesat a anar al teatre, o si els plens que es registren ara, es deuen als forasters. Barcelona era una ciutat que no anava a la comèdia cada dia, i per això havíem de construir els teatres ben grans, perquè poguessin mantenir-se les companyies amb les "calderades" del dissabte i del diumenge.

Però aquesta tardor les sales s'omplen sovint, i, més que totes, la del Gran Teatre. Jo sé que a alguns això els fa renegar contra En Mestres, perquè no hi ha com la prosperitat per a esmolar les dents dels rebentadors. Mentre vas malament t'amoixen; però, ah fillets de Déu! si n'encertes una.

El cas és que la sala del Liceu és gairebé cada nit una panera de flors. Ara més que mai ens dol de no tenir un gran "foyer" on poguessin passejar-se les noies, com a l'Opera de París, i lluir aqueix bé de Déu de baixos de faldilla i de mitges i de sabatetes d'or i argent. A la Sala de descans, els homes sols ens avorrim i trobem desmarxada la catifa i la decoració. Un "foyer" dues vegades més gran, decorat per En Sert, treuria les senyores de les llotges i de les butaques, engrandiria la cort de les nostres belleses i daria un nou tomb als costums de l'alta societat barcelonina.

I ve't aquí com he gastat, parlant del Liceu, l'espai que tenia per a parlar de les òperes que s'hi fan. Avui com avui, no havia de descobrir l'argument de "Rigoletto" setanta nou anys després de la seva estrena.

Però deixeu-me dir que la senyora Lina Pagliughi ens va cantar els amors i les desesperances de "Gilda" com ja feia temps que no les oïem cantar.

Hi ha una manera cursi de cantar aqueixes antigues òperes italianes amb una sobrietat i una duresa que les converteix en ridícula paròdia de l'art wagnerià. I la senyora Pagliughi ens ha retornat al bon estil, amb les seves modulacions d'ocell i aquelles notes repicades i aquells aguts de gorja cristallina que feien el bell art de la Patti i de la Barrientos.

Anem a dir que per a cantar així s'ha de tenir veu, i la senyora Pagliughi, amb una facilitat que no es plany, ataca les notes agudes amb bella abundància sonora. Fins arribaríem a dir-li que, a còpia de prodigar-les, no se les fa agrair prou.

Ja que la gola li ho permet, restauri'ns del tot les modulacions repicades dels joves temps de Verdi, aquelles variacions a mitja veu que s'acabaven amb l'esclat sonor i potent. I deixi que diguin els crítics snobs, els que, no sentint les belleses de l'art wagnerià i de l'escola russa més que nosaltres, no tenen prou capacitat de comprensió per a fruit les delícies d'alosa d'una bella veu femenina.

CLAU DE SOL.

NOVEDADES

Juli Vallmitjana ha escrit una nova comèdia, "En un recó de món". Aquesta vegada no es tracta d'una comèdia de gitanos, i això sembla que ha decebut bona part del públic, pel qual Juli Vallmitjana sempre serà l'autor d'"Els zin-calós" i de "La Xava".

Una modista... de molta vista

Les comèdies de to burgués — com "Don Pau dels consells", i ara "En un recó de món" — el públic no les hi accepta amb tant de gust, no li semblen comèdies de Juli Vallmitjana. Les comèdies de gitanos — del món pintoresc i misteriós dels gitanos —, les aplaudeix sense reserves encara que, mantes vegades, no pugui seguir sinó a batzegades la seva trajectòria. Quan Juli Vallmitjana dona al públic una comèdia de to burgués, el públic es compenetra més amb l'obra i, per compenetració, esdevé exigent. I és que en les comèdies d'aquest to s'hi veu ell, que no en les altres.

De totes les comèdies d'aquest gènere que ha escrit Vallmitjana, "En un recó de món" em sembla la més perfecta, la més ben assolida. Encara que l'autor hagi coincidit — d'un autor del tremp de Vallmitjana, sols pot pensar-se en una casual coincidència — amb "Els savis de Vilatrista", de Rusiñol, i Martínez Sierra, amb "El amor que pasa", dels germans Quintero, i fins, més llunyanament, amb "L'oncle Vania", de Txéjov.

La crítica i el públic han tractat "En un recó de món" amb desconsideració. No és que l'obra sigui una cosa definitiva. Però se n'aplaudeixen d'altres molt inferiors a aquesta. "En un recó de món" és, al meu entendre, una comèdia molt acceptable: té interès, té un diàleg viu, té tipus ben traçats.

En la interpretació, cal elogiar francament la tasca dels senyors Gómez i Gimbernà, encara que aquest, en el segon acte, apallassés un xic massa el tipus, cosa que un actor dels mèrits de Gimbernà no cal que faci. El senyor Gómez interpretà el personatge amb una correcció i una justesa que hem vist en pocs actors catalans. Molt bé, com sempre, la senyora Morera. La senyora Gay, un xic alta de to. Molt elogiabile la tasca de les senyores Fornès, Peris, Jofre i Fàbregas. I la dels senyors Aymerich i Galceran.

L'empresa de Novetats sempre posa cura en la presentació de les obres. Aquesta vegada també ha estat així. Cal fer-ho constar amb goig.

Manuel BORRELL i MAS.

BARCELONA

Eduard Marquina, el més gran poeta dramàtic espanyol — exceptuant Valle Inclán, al qual, de totes maneres, hom ha de col·locar en un teatre a part — ha deixat els temes heroics de “En Flandes se ha puesto el sol”, “Por los pecados del rey”, “Las hijas del Cid”, per a inclinar-se a temes més humils — més humans per tant — com “El pobrecito carpintero”, “Fruto bendito”, “La ermita, la fuente y el río”, i, ara, “Salvadora”.

Deixem de banda “Sin horca ni cuchillo”, malgrat pertànyer al mateix gènere, per considerar-la inferior a les esmentades produccions, sense que això vulgui dir que es tracta d'una obra menyspreable, cosa que no cal pensar tractant-se d'un tan alt poeta com Eduard Marquina.

“Salvadora”, ja és altra cosa, altra cosa ben digna d'estima i d'elogi. Un drama sobri, intens, humà; un drama de passions, damunt el qual estén el poeta les ales de la seva bondat.

I un drama on es defugen tots els recursos fàcils: la faramella retòrica, el lirisme a tort i a dret, els parlaments massa florits que recorden les romaneses sarsueleres.

En “Salvadora” hi ha fibra i nervi de gran dramaturg. I veu pura i honesta de gran poeta.

Eduard Marquina, cansat del mercadeig que hom fa avui en el teatre, havia anunciat retirar-se. No pot fer-ho qui escriu obres tan considerables com “El Pavo Real” i “La ermita, la fuente y el río”. I tan considerables com “Salvadora”, en la qual la gran Maria Palou hi obté un triomf d'interpretació.

GOYA

De “La presonera” n'hem parlat ja mantes vegades: quan s'estrenà en francès, quan s'estrenà en castellà, i quan s'estrenà en català. No cal, doncs, que en parlem ara. Potser en faríem un gra massa.

Elena Jordi ha incorporat al seu repertori la traducció castellana de “La prisonnière”, de Bourdet. I cal dir que interpreta la protagonista amb força encert i discreció.

Però sobretot, cal dir una cosa que, avui, al Goya, presenten les obres amb un bon gust extraordinari, amb un bon gust que, llastimosament, no veiem en cap altre teatre.

A. S.

Que ens perdoni Santa Llúcia, però la festa de les modistes s'hauria de traslladar a la primavera.

No hi vol dir res que la patrona sigui patrona per allò de la bona vista per a enfilar les agulles; avui les agulles s'enfilen també mecànicament, i aviat el patronatge no tindrà raó d'existir.

Les modistes mereixen ésser festejades a la dolça llum del mes de maig, quan esclaten totes les flors belles.

Vagi, doncs, el nostre vot, perquè la Festa de la modista es celebri per allà els voltants de la festa de les roses.

I què no s'escaigui en dia 13 i divendres.

A la porta de la Catedral, totes les modistes concurrents a la festa havien d'ésser obsequiades amb un present.

El present consistia en un pintoresc capell de fantasia, donatiu de “La Dona Catalana”.

Això serà una gràcia molt sistema francès, però, a la llarga, serà un incentiu per a que totes les nostres noies obreres i mestres adoptin definitivament l'ús del capell.

I, en el sentit pairal dels nostres costums, no sé si ens en havem de felicitar.

Estranyesa ens causà, i no poca, l'assabentar-nos que a tots els invitats a la famosa “mort del porc” efectuada a la “Granja de Ramaders” de l'Exposició, se'ls obsequià amb un “cocktail”.

No era pas aqueix el més indicat present, donat el lloc i la festa.

Una volta mort el garrí, el més propi del cas hauria estat repartir a cada un dels assistents una botifarreta.

Els forasters que ens han visitat i d'altres que probablement ens visitaran encara, hauran tingut ocasió d'aprendre moltes coses de la magnífica Barcelona, i una d'elles serà, sens dubte, l'organització dels captaires que pidolen pels nostres carrers.

Ens referim als mendicants amb xapa visible, com si diguéssim amb permís especial per a importunar el vianant.

Es que aqueixos pobres afortunats paguen contribució per a poder demanar almoïna? Hom ho ignora, com ignorem també si la moda ha vingut de Suïssa o dels Estats Units.

El faraó no perdona.

La mort prematura del fill de Wesbury acaba de fer una nova víctima entre els rengles dels que han visitat la tomba de Tut-An-Hamen. Ell plasmantjava — segons diuen —, mentre feia el seu viatge a Luxor, quan la mort el colpí sobtadament.

Amb motiu d'aquesta nova víctima, la premsa anglesa ha fet l'inventari, si així pot dir-se, dels morts que precediren a la de lord Caernarvon, el qual, com és sabut, morí de la picada d'un insecte.

Carter, en seguir les recenques, morí misteriosament. Després, fou el radiòleg Raleigh, una setmana després del seu retorn d'Egipte, víctima d'una malaltia inconeguda. Dos fotògrafs que anaven del Caire a Luxor, per fotografiar la mòmia, s'estimbaren amb l'auto que els hi conduïa... I no són aquests sols, encara, els que barrejant-se de prop o de lluny en les recerques, han mort misteriosament.

Coincidències, direm els escèptics.

Ben estranyes, en tot cas.

El Vaticà s'ha enriquit d'un servei de taula.

Amb ocasió del jubileu d'or eclesiàstic de Pius XI, l'ambaixador d'Alemanya al Vaticà ha tramès al Sant Pare una carta autògrafa de congratulació del president Hindenburg i una ofrena del governament del Reich, consistint en un servei de porcellana roja, ornada de pintures fetes a mà, als colors pontificals, especialment fabricada pel Papa.

Desitgem que les menges delicades que el Papa mengi en tan artística vaixel·la, li facin bon profit.

Un biòleg rus afirma haver descobert la fecundació artificial.

Ja sentim les mil i una protestes:

—A què treu cap això? El que convenen són artificis segurs, pràctics i còmodes per evitar precisament la fecundació.

—Miri, vol creure'm a mi? Faci's de la "Lliga del BonMot".

A Barcelona es publica un setmanari, per si no ho sabien, que "mira" molt per casa: per casa dels nois que, disfressats d'intellectuals, el redacten, si es pot dir redactar a eliminar fel i vinagre cada setmana.

Aquest setmanari tan ben "mirat" el paga un senyor dels més senyors que tenim a Catalunya, dels més honorables. Breu: no els paga el setmanari, els paga la taula. I ells sembla que s'hi abonon que és un gust. Però és llàstima que aquest senyor es gastí així els diners. Aquesta mena de nois acostumen a ésser malagraits i, a més a més de la vianda, se li menjaran fins les estovalles.

Estimat senyor: Si l'hagués d'acceptar, nosaltres li donàriem un consell que no li aniria malament. Triar entre aquests savis tan "primmirats", que potser n'hi ha algun de debò, i donar-los la pauta de lo que han de fer al diari. Així conseguiria evitar que el descrèdit, que les culpes i "atzagaiades" d'altri poden fer recaure damunt de qui, com ell, té el gest generós de subvencionar un setmanari de literatura, art i política.

F. M. A. — No pot anar.

J. J. — Anirà el vers, perquè vostè ho fa bé de debò. I encara ho pot fer millor.

D. C. — Va.

A. — Els dibuixos encara no poden anar.

P. G. — Poc interessant.

M. G.—No pot anar.

J. V.—No passaria.

D. S. — Encara no està bé del tot; però per a encoratjar-lo, publicarem un dels versos que ens envia.

C. P. — Ens han sorprès els seus versos, senyoreta. Potser a causa de la sorpresa n'hi publiquem un. Però, vol dir que es tracta d'una modisteta? No ens ho acabem de creure. I li agrairíem que passés per la nostra redacció, de set a vuit, el proper dilluns.

A. C. (Salt). — Encara no pot anar... però en els seus treballs ja hi ha millores. Llegeixi força, que vostè ho farà bé.

V. S. — No ens és possible complaure'l, perquè tenim el número ple.

J. R. — Aquesta vegada no ens plau ço que ens envieu.

J. C. — El seu "esquellot" l'aprofitarà el company "Virai" per a un "Glossari".

E. P. — Es massa llarg!

J. V. i B. — Gràcies, amic, per la vostra poesia. Recordeu-vos més sovint de nosaltres.

Boris. — Tenim ja ple el número.

J. J. i A. — No pot anar. Hi ha, però, una certa empenta que fa esperar millors coses.

J. N. C. — Es vulgarot.

J. R. A. — No hi cap.

J. M. — Pensi que hi ha molt original. L'article "Homeatge" deuria publicar-se quan li arribi el torn. Aquest que ens envia, malgrat les nobles idees que conté, no podem publicar-lo.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT REVISAT

PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imp. "L'Esquella" i "La Campana". — Om, 8. — Barna.

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directores, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda a dos quarts de cinc: Vermut especial dedicat a les simpàtiques modistes i obreres de l'art de l'agulla. **EL CLAVELL DE SANG** i **TOMMY, L'HOME DE LES DUES NITS**. — Nit, a les deu: Estrena de **LA NOIA DELS BRILLANTS**. (Escenes de la vida d'una xicota del barri barceloní), original de Francesc Oliva.

Demà, dissabte, tarda: **BONA DONA, SI NO FOS...** i **TOMMY, L'HOME DE LES DUES NITS**. — Nit: **LA NOIA DELS BRILLANTS**.

Diumenge, tarda i nit: **LA NOIA DELS BRILLANTS**.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Primera actriu:

Assumpció Casals

Director: M. SALVAT.—Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA
Primers actors: S. SIERRA i M. GIMENEZ SALES

Avui, divendres, Festivitat de Santa Llúcia, tarda, a dos quarts de cinc: Extraordinari programa dedicat a les modistes i obreres de l'art de l'agulla. **TOT PER L'HERENCIA** i **LA PRESONERA** (última representació). Fi de festa pel renomnat trio **MENDICARI**. — Nit, a un quart d'onze: Estrena de **L'ADROGUER DEL CARRER NOU**, adaptació catalana d'"El último mono", de Charles Arniches, per Aureli Pejoan.

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Avui, divendres, tarda i nit. Festivitat de Santa Llúcia. 2 monumentals programes amb totes les atraccions, dedicats a les modistes i obreres de l'art de l'agulla de Barcelona.

Demà, dissabte, i diumenge, tarda i nit, comiat de les dues atraccions mundials, **LA COMPANYIA D'ART NEGRE** i **LES 16 JACKSON GIRLS**, 16.

Dimarts, dia 17, altre aconteixement sensacional: Presentació de **LA PANTOMIMA ACUÀTICA DEL CAPITÀ SCHNEIDER**.
Es despatxa a comptaduria.

TEATRE GOYA

Joaquim Costa, 58. — Telèfon 13946

GRAN COMPANYIA DE VODEVIL I COMEDIA
ELENA JORDI

Direcció artística: Fontanals

Divendres, tarda i nit: Funcions dedicades a les modistes.

LA PRISIONERA

EXCLUSIVA D'AQUESTA EMPRESA

Es despatxa a comptaduria

TEATRE CATALA NOVETATS

Avui, divendres, tarda. Festa de les modistes, funció especial a preus populars. — 2 obres, 2. — Reestrena de la comèdia de gran broma, **ELS RETRUCS DE L'AMOR** i el gran èxit de Sagarra, **LA FILLA DEL CARMESÍ**. — Nit 60.ª representació de **LA FILLA DEL CARMESÍ**, triomf definitiu de Sagarra.

Dissabte, nit: primera de **FERNANDE ALBANY**.

Diumenge, a dos quarts de quatre: **L'AUCA D'EN PATUFET**. — A tres quarts de sis, programa de gran broma: **EN UN RECÓ DE MÓN** i **EL PINTOR DE MIRACLES**.

TEATRE NOU

Companyia de drames dirigida per l'eminent primer actor ENRIC BORRAS
Primera actriu, ENRIQUETA TORRÉS

Avui, divendres, Festivitat de Santa Llúcia, funcions a honor de les modistes de Barcelona: Tarda, **FLOR DE UN DIA. ESPINAS DE UNA FLOR**. — Nit, **EL GRAN GALEOTO**.

Demà, dissabte, tarda: **EL ABUELO**. — Nit: **FLOR DE UN DIA. ESPINAS DE UNA FLOR**.

Diumenge, tarda: **FLOR DE UN DIA. ESPINAS DE UNA FLOR**. — Nit: **EL GRAN GALEOTO**.

TEATRE COMIC

Divendres, tarda i nit: Grans funcions dedicades a les modistes. El meravellós espectacle **CLEOPATRA**. La revista de les senyores.

Formidable triomf de Vicens Pardo, Isidre Roselló, Cèlia Albareda. Ovacions delirants als eminents dansarins Marcelle Maury, Ernest Ricaux. Grandiós èxit del famós modista Max Weldy, dels celebrats escenògrafs Morales, Batlle i Amigó.

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les **BLE-NORRAGIES** (purgacions) **GONORREES** i tots els altres **FLUIXOS** de les vies urinàries, per **CRONIQES** que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**
Comte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potenciadores del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessestes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatarq**, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen desentrotllament, tractament i guariment de les dites malalties.

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

Modistetes, compreu

la novel·la de LLUÍS CAPDEVILA

Barcelona, Cor de Catalunya

En les seves pàgines hi trobareu les més belles flors, els més bells elogis que s'hagin pogut dirigir vers vosaltres.

Preu: 4 ptes.

Obra interessantíssima!

OBRAS COMPLETAS DE SHAKESPEARE

EN UN SOLO VOLUMEN

Las 44 obras dramáticas y líricas de que consta la producción literaria de Shakespeare recopiladas en un solo volumen de 22.0 páginas magníficamente impreso sobre papel biblia.

Primera versión íntegra del inglés.

Única edición completa en lengua castellana.

Precio: 50 ptas.

Obras completas de

CERVANTES

EN UN SOLO VOLUMEN

Las 39 obras de Cervantes en un tomo de 2110 páginas papel biblia.

Precio: 50 ptas.

Obras completas de **CAMPOAMOR** en un solo volumen

Precio: 25 ptas.

Obras dignas de figurar en toda biblioteca
Obras propias para regalos para Navidad
y Año Nuevo

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem depèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

La parella de sempre: La modista i l'estudiant

Per nosaltres, totes les modes passen, menys una:
la de l'amor